

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

III. Iac. Sadoletvs. S.R.E. Cardin. Greg. Cortesio Cardin. S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

potest non commoueri. Eum ego aduenientem, vt tu humanissime Morone omni tua comitate & beneuolentia amplectere quanto animi possum studio te vehementer etiam atque curare rogo. Quanquam de isto quidem fortasse non es rogandus. Quia enim tibi familiarius, quam tales complecti viros, & amorem beneficiis tuis? praesertim qui sint ex eo genere hominum, quorum fidei & cura commisi sunt. Sed ego ad illam tuam sollicitudinem erga bonos humanitatem, liberalitatemque accedere alicubi abs te insigniam mea causa opto: vt Hieronymus ipse cognoscere ipsa & experiat, valde sibi profuisse commendationem ex parte meam: seq; propterea amplius quiddam & maius adferam quam communis tua bonitas & natura ceteris largiar. Hoc ego a te ita exspecto, vt nihil sit quod possim exspectare gratius aut optatius. Vale. Carp. IX. Calend. Iulij, M. D. XLIII.

III.

IAC. SADO LETVS S. R. E. CARDIS.
Greg. Cortesio Cardin. S. P. D.

MVTVA nostra vetusque beneuolentia, quam sancti & deliter ab vtroque nostrum cultam esse intelligo, facit, vt meis maximis rebus, quae nunc quidem in sacrum literarum studio omnes mihi constitutae sunt, tuum imprimis amoris tuamque eximiam excellentemque doctrinam, mihi requirendam esse putem. Cum enim (vt tute scis) commentarium quendam de peccato originis iam pridem confecissem, hasque maxime & ratione, facultatem in has regiones reuertendi a summo Pontifice essem consecutus: quod me (quoad possem) otium & tranquillitatem naclum, literis & scriptis sanctam fidem Catholicam, decusque & auctoritatem Apostolicae Ecclesiae deussum pollicitus essem: statui mihi, vt primum huc me retuli eundem esse librum accuratius retractandum. Quod cum diligentissime fecissem addidissemque non pauca, quae mihi ad rem vberius explicandam idonea visa sunt: illum tanquam meae diligentiae testimonium, Pontifici ipsi maximo auctori mei otij mittendum pensasti: scriptisque ad amplissimum Cardinalem Farnesium vt eum quendam ex collegio nostro, tibi; imprimis legendum & considerandum traderet. Quod factum fuisse, etsi certi nihil dum scis, vt confidam tamen adducor. Nunc alterum *o scriptum* iam elaboratum, in manibus habeo: nondum illud quidem expolitum, quoadmodum & res ipsa, & mea diligentia postulat: sed tamen cuiusmodi, vt ex eo, quanquam imperfecto, intelligi possit, quid ego habeam de purgatorio persuasi atque certi: quae res vna omnium maxime, hoc perturbatissimo tempore, ab Ecclesiae (vt scis) libertate

In quo ego catholicae suffragor ecclesiae: quod san-
 ctum in omnibus meis & curis & actionibus semper est propo-
 situm. Eam ego librum statui mittendum ad te esse, ut tu mi o-
 pinio de summo Cortesi, pro tua in me benevolentia, pro-
 que ea fide quam ego tibi habeo summam, laborum meorum
 multarumque vigiliarum partem aliquam mecum subeas: meque
 aliorum velis opera & sapientia tua. Primum, ut quae scribuntur
 a me, ea fide, & recte, & ex integra veraque religione scripta
 fuerint, quae pertinent ad politiores literas, quando viriuf-
 que tractatis summum tuum est iudicium, de his etiam me ad-
 monere oportet pariter quae apte & ornate imprimis oportet scri-
 bere. Quamquam hoc leuius
 est, ut me barbare & incondite scribere. Quamquam hoc leuius
 fuerit est. Illud grauius, ut ne quid prorsus a nobis efflu-
 at, quod cuiquam bene intelligenti, queat vel minimum ali-
 quod spiritum periculi religionis afflare. Etsi enim ego in hoc
 quodam adfirmatissimo sum animo, ita ut corpus & vitam poti-
 us quam fructum verae pietatis amittere paratus sim: idemque
 cum Catholica Ecclesia archissime sum coniunctus: propter tamē
 simplicitatem ingenii mei, tenuitatemque doctrinae, diffidere
 non cogor, & doctorum, ac sapientiorum quam ego sim, homi-
 numque praesertim nostri ordinis iudicia implorare. Quo ē nu-
 merus cum mihi praecipue occurras qui consulendus sis: mihi que
 in hac periculo sit, te & velle mea causa, & pro singulari doctri-
 nae tuae praesertim, posse plurimum mihi opis & subsidii afferre:
 cuius tamen studio te obtestor, ut quicquid futurum est negotii
 & laborum legendis duabus hisce nostris lucubrationibus, eis-
 que ante expendendis, id ne te pigeat summo tuo in me bene-
 volentia ac perferre, cum honoris mei, tum aliorum etiam
 multorum causa: cum omnes qui in hoc gradu tanti honoris locati
 sunt, aut agere ipsi, aut agentibus adesse fauere debeant.
 In hoc tempore, vides hominum mores: ut quisque nostrum
 ab ipso in publicum, quod aut contra falsas religiones, aut
 pro vera scriptum sit: non modò qui palam aduersantur nobis &
 impugnant, (nam hi fortasse minus pertimescendi sunt) verù et-
 iam qui nostrarum ipsarum sunt partium, quasi ex infidiis repen-
 te surgunt circumstantes, accusant, inuehuntur: veluti proditiōis
 inuasiōne c quicquam hoc tempore periculosius est, quàm de
 rebus bonis sanctisque differere. A quo genere scribendi si cōsi-
 derare volumus, cautiōres forsitan sapientioresque iudicabimur: iu-
 stiores certe, & meliores non erimus. Non enim qui talentum
 inanis sub repta, sed qui id exercuit, fructumque ex eo questuit,
 ut Dominus in Evangelio laudatus est. Quem quidē ego nego-
 tiorum boni studio imitari ita animo paratus, ut omnibus suis
 quae redarguant, in eaque mihi errata indicant, modò ut si si

sine contumelia id agant, non solum non succentiam, sed magis gratiarum etiam illis gratiarum debitorem me confitear, nec minus quam facere erga me possunt, quod mihi accidere potest vel vtilius, vel gratius. Quamobrem mi optime Cortesi, cum ego & iudicio tuo plurimum, & voluntati erga me omnia tribuam: sum que ipse (vt tute nosti) semper que fuerim tui cupidissimus & amantissimus: da mihi hanc operam quaeso, & in hoc officio vere amicitiae inserui: vt mea lucubratiuncula tuae doctrina & lima emendatior. Vale, & nos dilige. Ex Feliciano Carpentoractensis diocesis, V. Idus Iunii. M.D.XLIV.

V.

GEOR. CORTESIUS CARDIN. IACOBO
Sadoleto Cardin. S. P. D.

ET ratio officii postulabat, vt post tuum à nobis dilectissimas crebras ad te literas darem, quibus & de rebus publicis, & de priuato rerum mearum statu fieres certior: (hoc enim & consuetudo inter nos amicitiae, & maximis beneficiis in me tuis fuisse consentaneum) nescio tamen quo pacto factum esse dicam, vt cum dies nullus esset, quo non id facere cogitarem, omnes tamen (vt ita dicam) infecta elaberentur. Cum verò tandem me citi turni silentii suppuderet, constituissemque omnino in posterum eiusmodi negligentiae maculam epistolarum frequentia delere repente redditus est mihi à te fasciculus, in quo non solum ad me & ad complures amicos literae fuerunt: sed elegans etiam de Patgatorio loco libellus: cuius (vt facile intellexi) maxima apud omnes expectatio iam antea concitata erat: quod dum tu Bononiae esses, nescio quid de ea re & doctis, & tui amantissimis fuisse pollicitas: visum est nobis nihil opportunius accidere potuisse. Quod enim prius, cum nihil haberem quod descriptione magnopere dignum esset, facere cogitarem, vt ad te scriberem: nunc rati proposito argumento longe facilius mihi videtur esse factum, si adhuc quidem accidit incommodissimè: tanta enim fuit flagrantium molestia, vt vix semel libelli legendi, & id ipsum cursum facultas nobis data fuerit. Qui enim literas tuas reddidit, nescio qua ratione intellexerat, librum in eundem fasciculum fuisse obiectum: cum que id ex eo cognitum fuisset: non potuit à me, amicis postulantibus, diutius denegari. Ex eo tamen quod primis, vt aiunt, labris gustare licuit, intellexi maximè obscurum locum, & à nullo antea satis diligenter tractatum, & nescio an omnium qui nunc praecipue in controversiam venere, longè difficillimè, à te & tractari commodè, & luculentissimè explicari. Quae de te tamen, non solum quid ego sentiam, cum ex amicorum meorum